

STRESZCZENIE

W rozprawie doktorskiej pt. *Przestrzenie konfesji. Geograficzno-luterańska identyfikacja prozy Jerzego Pilcha* autor podejmuje się próby interpretacji i analizy prozy Jerzego Pilcha, jednego z najważniejszych współczesnych pisarzy polskich. Głównymi metodologiami, wykorzystanymi w dysertacji, są współczesne badania dotyczące kategorii przestrzeni w literaturoznawstwie, ze szczególnym uwzględnieniem geopoetyki, auto/biografii oraz myśli luterańskiej. W pracy wydzielono dwie grupy tekstów Pilcha. Pierwszą z nich reprezentują felietony, dzienniki oraz wywiady-rzeki, w których autor występuje jako on sam, z kolei drugą – powieści i opowiadania, gdzie pojawiają się literackie wcielenia pisarza. Podział ten pozwala zauważyć zarówno podobieństwa, jak i różnice w kreowaniu rzeczywistości przedstawionej, jak i skonfrontować te dwa – wydawałoby się – odmienne sposoby prowadzenia narracji. W pierwszej części pracy, zatytułowanej *Ja – ziemia*, wychodząc od rekonesansu kategorii przestrzeni w myśli humanistycznej i jej współczesnej odsłony – geopoetyki – oraz dziejów Śląska Cieszyńskiego, skoncentrowano się na obrazach tych ziem w twórczości Pilcha. Konteksty teoretyczne i historyczne stają się pomocne w ukazaniu owego regionu w trzech perspektywach – jako przestrzeni realnej, (nie)realnej oraz wyobrażonej. Wszystko składa się na oryginalny, literacki obraz Śląska Cieszyńskiego, który dla pisarza był miejscem szczególnym. Druga część dysertacji pt. *Ja – luter* koncentruje się na wątkach auto/biograficznych w twórczości pisarza, do których klucz stanowi luteranizm i wynikające z niego luterstwo. Odwołując się do badań poświęconym kategoriom autora i biografii w teorii literatury, poprzez odniesienia do wyznania ewangelicko-augsburskiego (tj. religii i uformowanej na jej podstawie etyki) oraz luterańskiej historii Śląska Cieszyńskiego, w pracy przedstawiono różnorodne realizacje „ja” autorskiego w twórczości Pilcha. Na tej podstawie wyodrębniono i poddano analizie główne kręgi tematyczne, poruszane w jego literackiej auto/biografii, oraz zbadano ich realizację poprzez analizę głównych – odautorskich – postaci pojawiających się w powieściach i opowiadaniach. Przyjęcie takiej strategii badawczej prowadzi zatem do odczytania pisarstwa autora *Dziennika* jako szczególnej auto/bio/geo/grafii, która staje się kluczowa do zrozumienia literackiej konfesji pisarza z Wisły.

SUMMARY

In the doctoral dissertation entitled "The spaces of confession. The geographic-Lutheran identification of Jerzy Pilch's prose", the author attempts to interpret and analyse the prose of Jerzy Pilch, one of the most important contemporary Polish writers. The main methodologies used in the dissertation are contemporary research on the category of space in literary studies, with particular reference to geopoetics, auto/biography and Lutheran thought. Two groups of Pilch's texts have been distinguished in the paper. The first group is represented by columns, journals and extended interviews, in which the author appears as himself. On the other hand, in the second group there are novels and short stories, where the literary impersonations of the writer appear. This division makes it possible to notice both the similarities and differences in creating the constructed reality, and to confront these two seemingly different ways of narrating. In the first part of the dissertation, entitled "Me – earth", starting from a reconnaissance of the category of space in humanistic thought and its contemporary version – geopoetics - and the history of Cieszyn Silesia, the author focused on the images of these lands in Pilch's work. Theoretical and historical contexts help to show the region in three perspectives – as real, (un)real and imagined space. It all adds up to an original, literary image of Cieszyn Silesia, which was a special place for the writer. The second part of the dissertation entitled "Me – luter" focuses on the auto/biographical threads in the writer's work, the key to which is Lutheranism and its old form called 'luterstwo' in Polish. Referring to the research devoted to the categories of the author and the biography in literary theory, by referring to the Evangelical-Augsburg faith (i.e. religion and ethics formed on its basis) and the Lutheran history of Cieszyn Silesia, the author of dissertation presents various realisations of the author's "I" in Pilch's works. On this basis, the main thematic areas covered in his literary auto/ biography were distinguished and analysed, and their implementation was examined through the analysis of the main - authorial - characters appearing in novels and short stories. The adoption of such a research strategy leads to the interpretation of the writings of the author of 'The Diary' as a special auto/bio/ geography, which becomes the key to understand the literary confession of the writer from Wisła.